

HistorieLab I PERSPEKTIV

2022-2023

Historie, kulturarv og identitet
i undervisning, i pædagogik og som oplevelse

HistorieLab i perspektiv 2022-2023

Indledning	4
HistorieLab i tal	5
Søgemaskineoptimering af HistorieLabs hjemmeside	6
Hjemmesiden	6
Nyhedsbrev	7
HistorieLabs sociale medier	8
Det fagdidaktiske område	9
Nordidactica	9
COURSE	9
Historiedidaktik 2020-2023	9
Teknologiforståelse og historie	10
Samfundsfagene i Norden – udviklingsprojekt	10
Contested histories – momentel(al) challenges MONCHAL	10
Historielærernes Dag	11
Historiedidaktisk Netværk	11
Ændring af kanonpunkt	11
1864-krigen i virkningshistorisk perspektiv og historiedidaktik	12
Mobilen som historieskabende redskab	12
Case 1: Riget i Nord	13
Samfundsfagsdidaktikken	16
Scenariedidaktik	16
Praksisfaglighed	16
Nordisk samarbejde, QUINT	17
Case 2: Holocaust	18
Pædagogik, kultur og dannelse	20
Dannelsesbroens mål for 2023-2026	20
Kulturarv i børnehøjde	20
Børn og unges demokratiske, digitale og kulturelle dannelse	23
Konspirationsteorier blandt børn og unge	23
Digitale ambassadører	24
Sprogambassadører i Vejle	24
Børn og unges onlineliv på kanten	25
Historien som vækstmotor	25
Sommerskole i Norge 2022 og 2023	26
Case 3: Kulturarv i børnehøjde	27
RADAR – Historiedidaktisk tidsskrift	30
Artikler udgivet i perioden	30
Case 4: Hyldest til Historielærernes nester	32
Kommunikation	34
HistorieLabs bestyrelse	34

Indledning

HistorieLab er en del af forskningsafdelingen i området Pædagogik og Samfund ved UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole. Centret er også forankret i et strategisk samarbejde mellem Vejle Kommune, UCL og Nationalmuseet. Vi arbejder med forskning og udviklingsprojekter der dels retter sig mod lærer- og pædagoguddannelser, herunder disses praksisfelter. Vi faciliterer praksissamarbejder med udviklingsaktiviteter der viser, hvordan historie, kultur og kulturarv har betydning for mennesker og samfund på mange forskellige områder.

2022 og 2023 har været travle år i den forstand, at meget af det som i perioden med covid-19 lå stille, blev genoptaget, indhentet og i visse tilfælde revideret, samtidig med, at nye initiativer blev sat i gang. Aktiviteter i Vejlesamarbejdet er i perioden blevet samlet under Dannelsesbroen og foregår nu i tre underliggende spor. Centret er også blevet reorganiseret med ny faglig ledelse i de to hovedområder; Det fagdidaktiske område med historie- og samfundsfagsdidaktikken som omdrejningspunkt på den ene side, og praksissamarbejder i Dannelsesbroen som omdrejningspunkt på den anden side. Og som led i dette etableres i løbet af 2024 en ny hjemmeside.

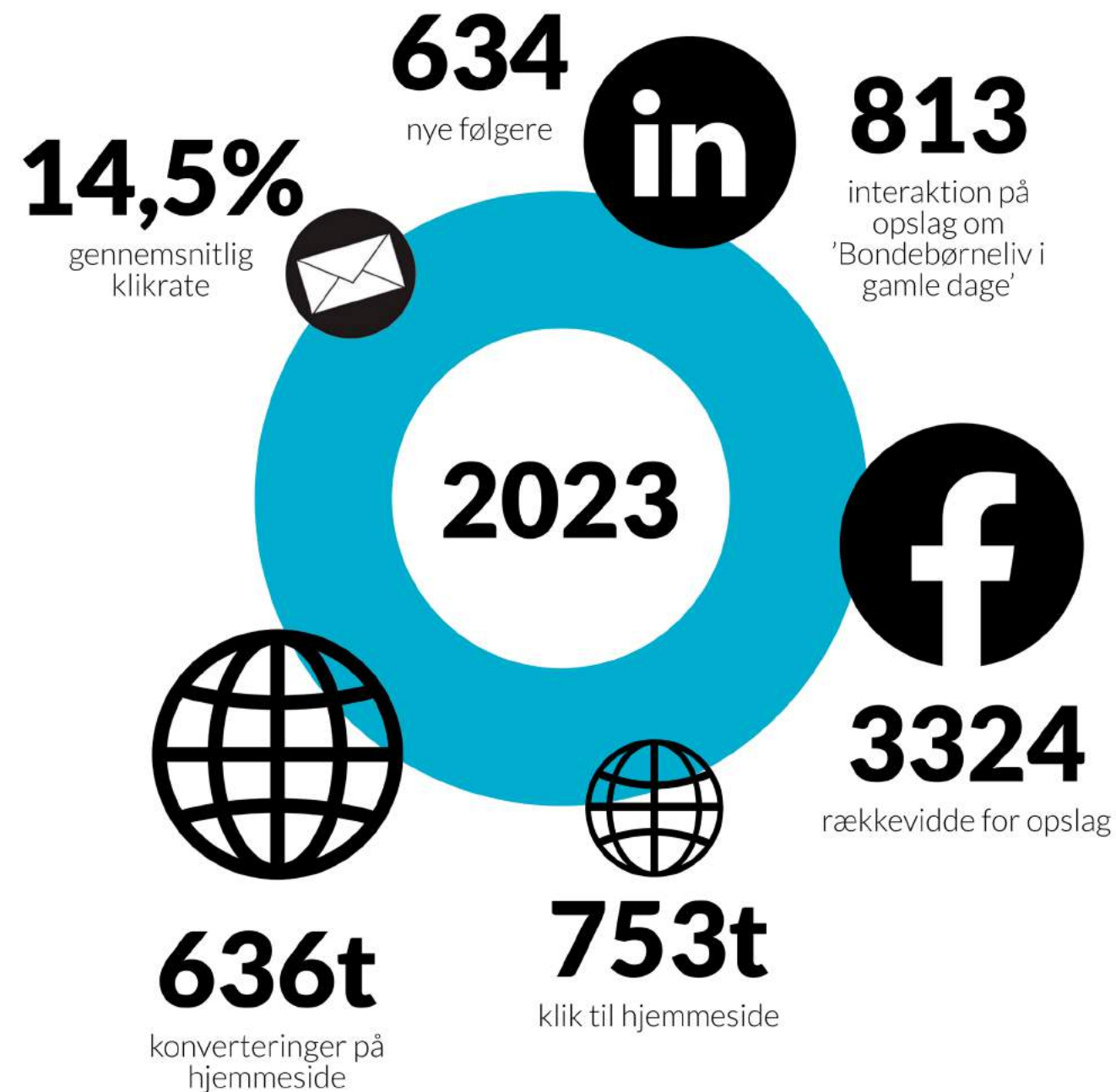
Det er vores ambition at skabe sammenhænge mellem forskning, undersøgelse, teoriudvikling og praksis – og dermed dér hvor viden og ideer får liv og vækker forståelser for historie, samfund og kultur i daginstitutioner, skoler og uddannelse.

God fornøjelse!

De bedste hilsner
Heidi Eskelund Knudsen
Faglig leder og ph.d.
HistorieLab

HistorieLab i tal

Søgemaskineoptimering af HistorieLabs hjemmeside

Søgemaskineoptimering (SEO) har været en afgørende del af HistorieLabs kommunikationsstrategi i 2022-2023. I løbet af årene har kommunikationsteamet haft et vedvarende fokus på at forbedre synligheden og rækkevidden på internettet. Herunder er nogle nøgleord for indsatsen:

Opdatering af titler og metabeskrivelser, hvilket er en afgørende faktor for at sikre at indholdet fremstår klart og relevant i søgeresultaterne.

Fremhævelse af medarbejdere giver et troværdigt og personligt indtryk og styrker besøgendes tillid til vores indhold.

Løbende opdateringer af links, billeder samt brug af videoer giver søgemaskinerne en indikation på, at hjemmesiden er levende, samtidig med, at det gør hjemmesiden fleksibel for brugerne når de kan vælge mellem forskelligt indhold.

Hjemmesiden

SEO-indsatsen har vist sig at være en god investering, da vi ser en stigning i antallet af besøg på HistorieLabs hjemmeside. Her er nogle af de resultater, vi har opnået:

Besøgende: Siden 2021 har HistorieLabs hjemmeside haft et stabilt antal af besøgende på i gennemsnit 1,4K. Det er fortsat undervisningsforløbene samt kildebankerne, der er hjemmesidens trækplastre. Derfor bliver disse sider også løbende opdateret, så vi sørger for, at brugerne får opfyldt de behov, de kommer ind på hjemmesiden med.

Dette viser, at vores indsats for at levere relevant indhold, har haft en positiv indvirkning på vores synlighed i søgeresultaterne.

SEO-indsatsen er desuden hovedfokus på den nye hjemmeside, der lanceres i løbet af 2024.

Nyhedsbrev

HistorieLabs nyhedsbreve har udviklet sig i 2023, og her er en oversigt over de seneste udviklinger og resultater:

Åbnings- og klikrate: Vores nyhedsbreve har opnået en imponerende gennemsnitlig åbningsrate på 51,2% og en klikrate på 13,9%.

Forbedret design og personlig tilgang: Nyhedsbrevene har gennemgået en visuel opdatering og en fornyet strategisk tilgang. Fokus er rettet på et minimalistisk udtryk uden forstyrrende elementer. Derudover bliver nyhedsbrevene lavet med udgangspunkt i et modtagerorienteret sprog, hvor det er afsenderen, der forfatter indholdet af nyhedsbrevet. På den måde skabes der en direkte forbindelse mellem afsender og modtager. Dette er med til at styrke tilliden mellem videncenteret og vores målgrupper.

Billede 1.
Screenshot fra MailChimp.

HistorieLabs sociale medier

HistorieLab er aktive på flere sociale medier, hvor vi arbejder på at engagere vores målgrupper. Medarbejderne i HistorieLab er flittige til at bruge LinkedIn og vores Facebookgruppe Ideudvikling for historielærere vokser, ligesom interaktionen mellem videntret, medarbejderne i videntret og historielærerne er god.

Vi arbejder på at tilpasse vores tilgang til de sociale medier for at imødekomme målgruppens præferencer og for derigennem at opnå det største engagement. Dette indebærer, at vi skal lave en evaluering på vores tilstedeværelse på kanalerne og de ressourcer, vi har til rådighed i videntret.

Billede 2.
Screenshots fra henholdsvis Facebookgruppen Ideudvikling for historielærere og LinkedIn.

Det fagdidaktiske område

På tværs af historie- og samfundsfagsdidaktikken:

Nordidactica

I 2021 og 2022 varetog Anders Stig Christensen og Heidi Eskelund Knudsen redaktionen af det videnskabelige tidsskrift Nordidactica – Journal for Humanities and Social Science Education. Tidsskriftet ejes af Karlstad Universitet, Sverige, og redaktionen går på skift hvert andet år mellem de nordiske lande, herunder forskere med ekspertise i historie- og samfundsfagernes didaktik. Efter endt redaktørskab er begge blevet udpeget til at sidde i redaktionsrådet for tidsskriftet.

COURSE

Historie- og samfundsfagsdidaktikken mødtes også i perioden 2020-2023 i det nordiske projekt, Conceptual understanding and research in social science education, COURSE. Projektet havde til formål at udvikle en forskningsansøgning til det norske Forskningsrådet. Som led i kvalificering af ansøgningen har Heidi Eskelund Knudsen og Anders Stig Christensen medvirket til både ansøgningsprocessen og forfattet kapitlet "Fagbegreber i historie og samfundsfag" – om højere ordens begreber i læreplaner i historie og samfundsfag i Danmark. Kapitlet indgår i bogen Begreber om og i samfunnet, som udgives i foråret 2024.

Historiedidaktik 2020-2023

I tre delprojekter har projektet Historiedidaktik 2020-23 afdækket en række historiefaglige genstandsfelter i tilgangen til historie som skolefag. Med blik på behandlingen af historie som skolefag i henholdsvis retorisk-politiske, teoretisk-forskningsmæssige eller kulturelt-undervisningsmæssige sammenhænge, har Jens Aage Poulsen, Loa Ingeborg Bjerre og Heidi Eskelund Knudsen undersøgt tematikker som vidensdomæner i faget, Historiedidaktik i Norden 1982-2011 samt fortid som fagligt fænomen. Resultater fra projektet er i 2022 og 2023 videreformidlet i særskilte aktiviteter og samles også i en

antologi om fortidsperspektiver som fagdidaktisk begreb, som udgives på Hans Reitzels Forlag i 2024.

Teknologiforståelse og historie

Et projekt som også havde tilknytning til Historiedidaktik 2020-23 var projektet Historie og teknologiforståelse, som Peter Yding Brunbech, Loa Ingeborg Bjerre og Heidi Eskelund Knudsen i 2022 var involveret i. Projektet havde til formål at gennemføre en pilotundersøgelse om historiefagets potentiale ift. at bidrage til et nyt skolefag i teknologiforståelse. Projektet udviklede og afprøvede konkrete undervisningsforløb og diskuterede efterfølgende på en konference i det svenske historiedidaktiske netværk i maj 2022 resultater af arbejdet med nordiske kolleger. Resultaterne afventer en eventuel indførsel af skolefaget i forbindelse med folkeskoleudspillet, Forberedt på fremtiden II Frihed og fordybelse.

Samfundsfagene i Norden – udviklingsprojekt

HistorieLab deltager fra 2023 og frem i et projekt støttet af Nordisk Råd, Samfundsfagene i Norden. Gennem en række workshops med præsentationer og arbejds møder udvikler deltagere i gruppen en forskningsansøgning til svenske Venskabsrådet i foråret 2025. Deltagere er udover Heidi Eskelund Knudsen, Jakob Maliks, Professor i samfundsfag, NTNU; Jan Löström, Professor ved Læreruddannelsen, Turku Universitet; Brit Marie Hovland, førsteamanuensis Fakultet for teologi og samfunnsvitenskap, VID vitenskapelig høgskole; Roar Madsen, fyrstelektor i samfunnsfag (historie), Læreruddannelsen NTNU; David Rosenlund, docent/universitetslektor, Læreruddannelsen Malmø universitet.

Contested histories – monument(al) challenges

MONCHAL

I 2023-2026 bidrager HistorieLab til Erasmus+ projektet Contested Histories – Monument(al) challenges MONCHAL. I løbet af 2023 har HistorieLab medvirket til kvalificering af projektets

forskningsdel. I samarbejde med medarbejdere fra Forskningsafdelingen i Pædagogik og Samfund – AFiPs, udarbejdede og gennemførte Heidi Eskelund Knudsen i 2023 en spørgeske- maundersøgelse om erfaringer med omstridte og følsomme historiske emner i undervisning. Et antal danske lærerstuderende, undervisere, lærere i grundskole og gymnasium samt medarbejdere fra kulturinstitutioner bidrag til undersøgelsen.

Historielærernes Dag

HistorieLab deltager sammen med Center for Undervisningsmidler i planlægning af den årlige konference, Historielærernes Dag. Konferencen afholdes i oktober i henholdsvis Jelling og Roskilde. Med titlen "Historielærernes Dag - Jubilæum uden jubel" satte konferencen i 2022 fokus på historiens skyggesider med udgangspunkt i Wannsee-konferencens 80-års jubilæum. I 2023 var overskriften, "Krig i Europa – i historisk perspektiv" og handlede om, hvordan vi underviser i krig, hvad elevernes forståelse af historie er, og hvad historie kan bruges til.

Historiedidaktisk Netværk

Netværket afholdt sin konference i 2023 på Vejen Gymnasium og satte fokus på eleven som aktiv (med)skabere af historie – både med hensyn til at skabe fortællinger om det, der allerede er sket, men også som medskabere af det samfund, som de er en del af.

Ændring af kanonpunkt

Politisk har der i de senere år været et større fokus på at bekæmpe antisemitisme. Det udmøntede sig bl.a. i et ønske om, at Holocaust skulle fremstå mere eksplicit i folkeskolens historiekanon, og det blev besluttet, at det skulle integreres i det eksisterende kanonpunkt 'Augustoprøret og Jødeaktionen'. Børne- og Ungdomsministeriet nedsatte i efteråret 2022 en arbejdsgruppe med Jens Aage Poulsen (HistorieLab) som tovholder, der fik til opgave at udarbejde forslag til kanon-

punktets formulering og vejledende beskrivelse. Kanonpunktet 'Holocaust, jødeaktionen og augustoprøret i 1943' trådte i kraft fra august 2023.

1864-krigen i virkningshistorisk perspektiv og historiedidaktik

I 2018 fik Rasmus Glenthøj midler til et projekt om 1864-krigen i et virkningshistorisk perspektiv. Jens Aage Poulsen blev involveret i projektet med fokus på læremidlernes narrativer om krigens forudsætninger, forløb og følger, med henblik på en undersøgelse af, hvorfor og hvordan disse narrativer har ændret sig. Resultatet heraf blev udgivet i bogform med titlen "1864. Hvad lærte eleverne? Om nederlaget og historiebrug i skiftende tiders skolebøger", der udkom i 2023. Jens Aage Poulsen har i øvrigt siden 2022 arbejdet på en revision af 'Historiedidaktik – mellem teori og praksis', der oprindeligt udkom i 2016. Den nye udgave forventes udgivet i løbet af 2024.

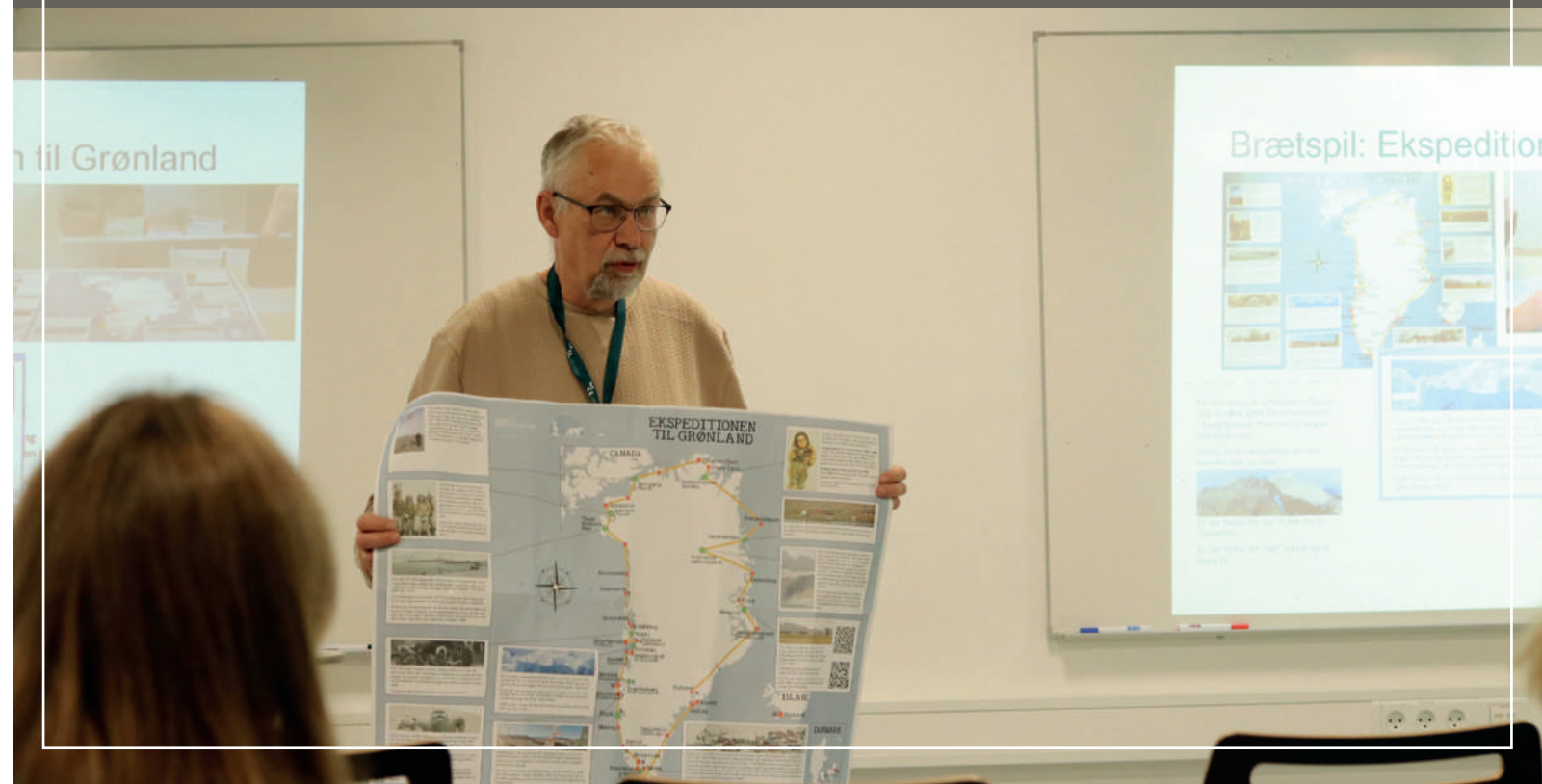
Mobilen som historieskabende redskab

Et projekt eller eksperiment under Dannelsesbroen handler om, at elever i udskoling bruger deres mobiler som redskaber til at skabe historiske fortællinger om fænomener i deres nærområde. Resultatet er korte videosekvenser på 3-5 min., der på en interessant måde fortæller om de lokalhistoriske eller mikrohistoriske fænomener, men også sætter dem i et bredere perspektiv af den store historie. Projektet involverer tre klasser i Vejle kommune og gennemføres fra efteråret 2023 til foråret 2024.

Case 1

Riget i Nord

Billede 3.
Jens Aage Poulsen holder oplæg om Riget i Nord på Forskningskonference 2022.

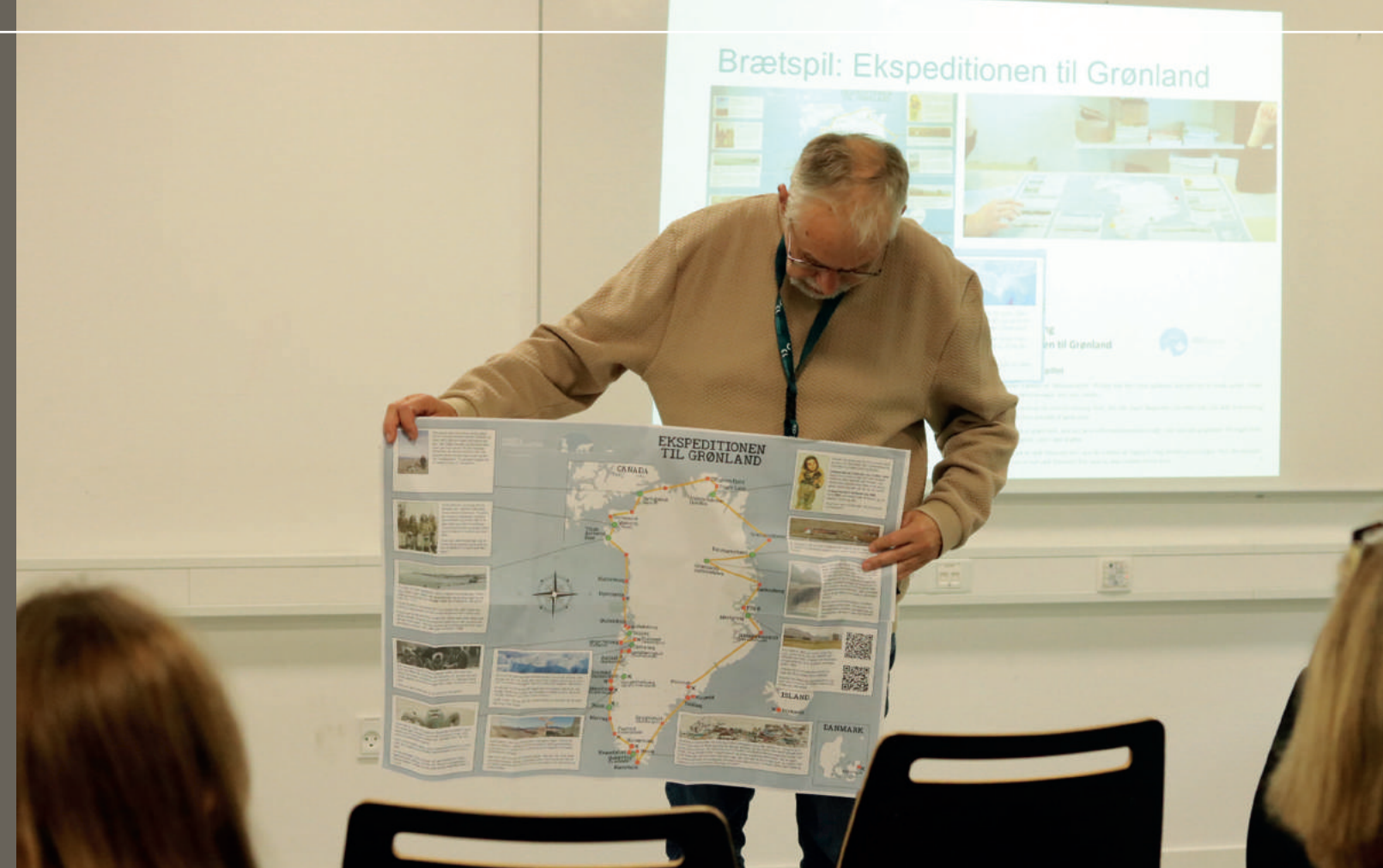

Velkommen til et univers fyldt med undervisningsmateriale om historie, kultur og kunst på Færøerne og i Grønland

Riget i Nord er navnet på en materialepakke, der blev udviklet af projektleder Lars Clausen (CFU), Astrid Danielsen (CFU) og Jens Aage Poulsen (HistorieLab) i samarbejde med pilotskoler på baggrund af en bevilling fra STUK (Børne- og Ungdomsministeriet) i efteråret 2021. Sigtet med materialet er at fremme danske elevers kendskab til Grønland og Færøerne med fokus på historie, kultur og kunst.

I foråret 2022 gennemførte Astrid Danielsen og Jens Aage Poulsen en afprøvning og endelig tilpasning af læremidlerne, som er beskrevet i "Følgeforskningsrapport vedrørende udvikling og afprøvning af læremidler om Færøerne og Grønland 2021-2022" (<https://historielab.dk/til-undervisningen/udgivelser/foelgeforskningsrapport-riget-i-nord-2021-2022/>). Materialepakken består af læringsvideoer, brætspil, kildebaserede forløb og dilemmaspil og er tilgængelig online på www.rigetinord.com

Billede 4.
Screenshot af kildebank om Grønland taget fra www.rigetinord.com.

Billede 5.
Jens Aage Poulsen holder oplæg om Riget i Nord på Forskningskonference 2022.

HistorieLab har stået for det faglige indhold, der er udviklet i nært samarbejde med UCL Center for Undervisningsmidler. Styrkeakademiet har bidraget med grafisk tilrettelæggelse af dilemmaspil og brætspil, samt optagelse og redigering af de gennemførte video-interviews på Færøerne og i Grønland.

Dilemmaspillene er udviklet i samarbejde med pædagogisk leder og forsker i brug af spil i undervisningssammenhænge, Marianne Dietz, ph.d.

Projektet har samarbejdet med fem skoler om brugerdrivet udvikling og aktionslæringsdrevet evaluering på i alt fem skoler på forskellige stadier i udviklingsforløbet. Det er skoler med stærke faglige lærere, der har fået afgørende indflydelse på materialerne. Både i form af respons fra eleverne efter afprøvningsne, men også i forhold til lærernes tilbagemeldinger som didaktikere. I løbet af skoleåret 2021-22 har Jens Aage Poulsen fra Historielab og Astrid Danielsen fra UCL Center for Undervisningsmidler besøgt undervisningen på skolerne og gennemført et aktionsforløb med lærere og elever.

Besøgstallet på rigetinord.com er desuden steget, efter at Rigsfællesskabet er blevet et kanonpunkt pr. 1. august 2023.

Samfundsfagsdidaktikken

Samfundsfagsdidaktik handler om undervisning i samfundsfag, og det er et område der er i rivende udvikling. Når samfundet udvikler sig, må undervisningen tage nye emner op og forholde sig til dem, men der er også udviklinger i skolen eller bredere strømninger inden for didaktik og pædagogik som fagets didaktikere må forholde sig til. Et par eksempler på udviklinger fra bredere didaktik som vi har arbejdet med, er scenariedidaktik og praksisfaglighed.

Scenariedidaktik

Scenariedidaktik er en tilgang til undervisning hvor der arbejdes med scenarier. Hvad scenarier er tolkes lidt forskelligt, men det kan handle om, at der etableres et scenarie omkring undervisningen, der giver en ramme for et kortere eller længere forløb. Det kan være et eksperiment, som det ofte er tilfældet i naturfag/teknologiske fag, hvor eleverne i et design-didaktisk scenarie skal løse en opgave gennem at eksperimentere sig frem med forskellige materialer. Det kan også være et forløb hvor man skal lave en avis, eller mindre projektføløb. Sammen med Nadine Malich-Bohlig fra UCSYD har Anders Stig Christensen skrevet om scenariedidaktik i samfundsfag i bogen Håndbog i Scenariedidaktik udgivet på Århus Universitetsforlag (2022). Jens Aage Poulsen og Loa Ingeborg Bjerre har desuden skrevet om historie i samme bog.

Praksisfaglighed

Praksisfaglighed er et andet område, som har fået opmærksomhed, også efter undervisningsminister Mathias Tesfaye har efterlyst mere praksisfaglighed i skolen. Det er et begreb, der har forskellige tolkninger alt efter hvem man spørger og det kan diskuteres om det er relevant for alle fag. I én forståelse er det praksisfaglige relateret til de praktisk-musiske fag. I en bredere forståelse kan det være relateret til flere forskellige fag. I bogen Praksisfaglighed i skolen, der er redigeret af Andreas Rasch-Christensen og udgivet på forlaget Dafolo, diskuteres praksisfaglighed i forhold til flere forskellige fag. I samfundsfag kan det være 1) at arbejde praktisk i undervisningen, 2) at arbejde med praktiske (autentiske) problemstillinger og 3) at arbejde i praksis med det omgivende samfund. Med disse perspektiver kan samfundsfagsundervisningen være med til at åbne undervisningen op for samfundet og arbejde med autentiske problemer i praksis. Og det er noget af det, der efterlyses når også politikere kalder på mere praksisfaglighed.

Nordisk samarbejde, QUINT

I et nordisk projekt, QUINT (Quality in Nordic Teaching), har forskere og læreruddannere videofilmet undervisning i matematik, samfundsfag og dansk (eller norsk/svensk/finsk/islandsk) og samfundsfag i de nordiske lande. Vi har især samarbejdet med Universitetet i Oslo og bl.a. publiceret om hvordan undervisning kan være med til at fremme højere ordens tænkning, altså det man også kan kalde analytisk eller kritisk tænkning. Det viser sig, at undervisningen i samfundsfag giver mange muligheder for at eleverne kan arbejde analytisk med mange forskellige områder, lige fra dansk deltagelse i krigshandlinger til hvem der skal betale for skolen. En udfordring kan være, at man gerne vil have, at eleverne også tager stilling på et reflekteret grundlag og nogle gange kan man godt komme med en holdning uden at den har en faglig begrundelse. Et spørgsmål for samfundsfagsdidaktikken bliver så hvordan vi i skolen både kan arbejde med holdningsdannelse og med at øge viden og forståelse for komplekse problemstillinger. Og samtidig fastholde engagementet.

Case 2

Holocaust og andre folkedrab

Billede 6.
Billede af historielærerstuderende taget i forbindelse med projekt *Holocaust og andre folkedrab*.

I 2021 søsatte Børne- og Undervisningsministeriet det nationale projekt 'Opkvalificering af undervisere med henblik på at fremme undervisning og erindring om Holocaust og andre folkedrab i folkeskolen og på ungdomsuddannelserne', som et samarbejde mellem de danske universiteter og professionshøjskoler. Daværende leder af HistorieLab Peter Brunbech var med i styregruppen, der blev ledet af afdelingsleder på CFU Signe Schmidt Rye. Afsættet var et politisk ønske om at Holocaust skulle fremstå mere eksplicit i folkeskolens historiekanon.

Jens Aage Poulsen (HistorieLab) havde og har sammen med Astrid Danielsen (CFU) ansvaret for at udarbejde og medvirke i undervisningen på en række landsdækkende kurser, der primært er rettet mod historielærere i grundskolen. Kurserne afholdes fra efteråret 2023 til efteråret 2024.

På kurserne har Jens Aage Poulsen stået for workshops om dilemmaspillene, hvor han har brugt materialer om Krystalnatten, som han er hovedforfatter på. Han har fået positive tilbagemeldinger fra lærere, der selv skal i gang med at afprøve materialet i deres klasser. Derudover har Jens Aage Poulsen modtaget positive tilbagemeldinger på undervisningsforløbene, hvor særligt forløbet om Bodri, der henvender sig til 4.-5. klasse bliver fremhævet af lærere.

Til brug i undervisningen er der fra efteråret 2022 til 2023 udviklet materialepakker, der er afprøvet i forskellige klasser. Astrid Danielsen og Jens Aage Poulsen har i samarbejde med souschef på Brønshøj Skole, ph.d. Marianne Ditzel, udviklet to dilemmaspil/historiske scenarier: 'En fremtid i Tyskland efter Krystalnatten 1938-1939?' og 'Rwanda 1994 – Borgerkrig eller folkedrab?'. Desuden har Astrid Danielsen, Jens Aage Poulsen og lektor ved UCN Anna Kristin Smith medvirket til udviklingen af materialet til fire forløb:

- Hédi Fried og historien om Bodri' til 4.-5. klasse
- Forestillinger om folkedrab' til elever i 9. klasse
- Danmark og Holocaust' til elever i 6.-7. klasse
- Jødiske stemmer. Vi gjorde også modstand' til udskoling.

Materialerne er tilgængelige på: <https://www.aldrigmere.dk/tilbud-til-laerere/materialepakke-til-grundskolen>.

Pædagogik, kultur og dannelse

Vores kulturarv og demokratiske værdier bliver meget mere interessante, når vi arbejder med det ud fra målgruppens egne perspektiver, for eksempel børn og unges, og med en sansende og legende tilgang.

HistorieLab har siden sin etablering arbejdet med at styrke kulturinstitutionerne og undervisningsverdenens samarbejde om børn og unges dannelse. Siden 2019 har HistorieLab i strategisk samarbejde med Vejle Kommune haft fokus på dette gennem initiativet Dannelsesbroen, der derudover i nærværende fase også har fokus på moderne kulturforbrugere og turister. Dannelsesbroens første fase var 2019-2022 og i 2023 indledtes anden fase.

Dannelsesbroens mål for 2023-2026

- At skabe, understøtte og vedligeholde bæredygtige partnerskaber om læring og udvikling
- At formidle viden og facilitere vidensdeling inden for og uden for de bæredygtige partnerskaber
- At inddrage professionsuddannelsen gennem udviklings- og forskningsrelaterede delelementer

Dannelsesbroen, der har tre spor inden for Vejle Kommune, ser historie og kultur som en værdiskaber i bred forstand, med både et pædagogisk, samfundsmæssigt og oplevelsesøkonomisk perspektiv. De tre spor er: Kulturarv i børnehøjde (det tidligere Dannelsesbroen), Børn og unges demokratiske, digitale og kulturelle dannelse, samt Historien som vækstmotor. Her lidt nærmere om de tre spors arbejde i 2022 og 2023:

Kulturarv i børnehøjde

Kernen i dette spor er at styrke overgangen fra dagtilbud til indskoling gennem et fokus på institutionernes tværprofessionelle samarbejde om anvendelse af kulturarv og historiske miljøer i aktiviteter både for, med og af børnene. Aktiviteterne involverer dog børn lige fra vuggestue- til udskolingsalder, og de er også baseret på en tankegang om kroppens betydning for læring, med leg og sansning som afgørende elementer.

Selv om projektet er forankret hos HistorieLab, så er fokus på institutionerne i praksis, og et citat fra et interview med en pædagog, der deltager i projektet, illustrerer dette godt:

”Det, vi gerne ville fra starten, var at få tingene til at gro nedfra – at få børnenes input med og personalets input med og så se, hvor er det, vi skal bevæge os hen.” Anna Hansen, pædagog hos Grangård.

Overordnede resultater for 2022-23

Ved årsskiftet 2022/23 udkom publikationen Bondebørneliv i gamle dage, der er et hæfte med aktivitetsforslag til at arbejde med bondekultur, som den kunne have taget sig ud i begyndelsen af 1900-tallet, set med børnenes øjne og gennem legens briller. Målgruppen er 5-9-årige børn i børnehaven og skolens yngste klasser. Der er arbejdet med at gøre hedebondekulturens langsommelighed, genbrugsprincipper, fordybelse og nødvendigheden af, at kunne gøre ting selv til nutidsbørnenes lege og aktiviteter. Hæftet tager udgangspunkt i den formidling af jyske hedeboenders kulturhistorie som Museum Give står for, og i efteråret 2023 mødtes flere institutioner i Give: Firkløverskolens to 0. klasser og to børnehaver, Søndermarkens Børnehus og Grønborgvejens Børneunivers. De mødtes på Museum Give til en aktivitetsdag, hvor både lege fra hæftet og et tidligere udviklet forløb i projektet blev afprøvet. En formidlingsvideo om samarbejdet og de pædagogiske tanker bag blev produceret med interview af pædagoger og formidlere.

I foråret og forsommeren 2022 var monumentområdet i Jelling omdrejningspunkt for Det store løb - et cykelløb rundt om monumentområdet for de ældste børn i de tre dagtilbud: Mariehønen, Grangaard og Jelling Børnegård. Børnene trænedes op til løbet både i institutionen og sammen, og børnene forfattede i samarbejde med LegeKunst historien om Det store løb, der efterfølgende er blevet publiceret. Der var stort ønske om at gentage et sådant fælles samarbejde i 2023, denne gang også med deltagelse af Bredagerskolen og Kollerup Børnehus. Det blev realiseret i maj 2023 ved arrangementet Mysteriet om den store guldskat – Verdensarvingernes togt. Her mødtes 250 børn på monumentområdet til aktiviteter, der ledte dem på sporet af en guldskat. Forinden havde institutionerne arbejdet med forskellige temaer, der ledte an til dagen.

Det lokale og brede samarbejde og børnenes medskabelse af historien samt formidling til hinanden var hovedfokus, hvilket også er formidlet i en video, hvor pædagoger og formidlere interviewes.

I kulturarv i børnehøjde udforskes forskellige måder at bruge sit nærmiljø på og arbejde med overgange mellem og i institutioner. Skibet Børnehus har gennem årene samarbejdet med Vingsted Jernalder og i 2022 og 2023 er der arbejdet med interne overgange i huset, hvor børnene både som mellemste og som ældste gruppe i børnehaven flere dage ad gangen har været i Vingsted Jernalder. Som noget nyt i 2023 blev forældrene inddraget ved at de hentede børnene i Vingsted Jernalder og børnene viste dem rundt og fortalte om, hvad de havde lavet og oplevet.

I 2023 er ældre skoleelever også blevet inddraget i et projekt i Kulturarv i børnehøjde, hvor elever på mellemtrinnet og i udskoling i historie bruger deres mobiltelefon til at undersøge, registrere og formidle historiske fortællinger om noget fra deres nærmiljø. Det er væsentligt for HistorieLab fortsat at have fokus på, at der er historie overalt, også for de større elever og uden for historiefagets portaler og grundbøger. Elevernes nærområde, familie og slægt rummer masser af historie, som eleverne i projektet undersøger og perspektiverer til den "store" historie.

Videndeling er væsentligt for projektet og ud over skriftligt inspirationsmateriale er der i 2022 og 2023 udarbejdet formidlingskasser og afholdt arrangementer. Formidlingskasserne om hhv. jernalderen og vikingetiden formidler kulturarven i børnehøjde med sansende og legende elementer, der kan bruges før, under og efter kulturmødet. I efterårene 2022 og 2023 blev to videndlingsarrangementer for både projektdeltagere, pædagogisk personale og studerende afholdt i Vejle Kommune. I 2022 var temaet Når vi arbejder med børnenes perspektiver og kreative teknikker og i 2023 var det Krop, forundring og æstetiske eksperimenter.

Børn og unges demokratiske, digitale og kulturelle dannelse

Børn og unges demokratiske, digitale og kulturelle dannelse undersøger en række forskellige aspekter af børn og unges onlineliv i forhold til skole, trivsel og forebyggelse.

Internettet og de sociale medier giver børn og unge en ny kommunikations- og informationsfrihed, men de bliver også udsat for et frit flow af (mis)information. Mange oplever ubehagelige posts, nedsættende eller ligefrem hadefulde kommentarer, og nogle vil endda selv komme til at dele noget ulovligt eller noget, der er på kanten. Det er ofte vanskeligt for fagprofessionelle og andre voksne omkring børnene at vurdere, hvornår der er tale om problematisk adfærd og hvornår online fællesskaber bliver destruktive. Mange lærere og forældre oplever det som vanskeligt at indgå i dialoger med børn og unge om deres onlineliv, selvom det påvirker skolehverdagen og børnenes almene trivsel.

Formålet med projektet er, at få mere viden om problematiske aspekter ved børn og unges digitale liv, samt at udvikle nye tilgange og formater til at understøtte børn og unges demokratiske og kulturelle deltagelse både online og offline. Hensigten er at ruste de unge til at indgå i oplyste, saglige og meningsfulde fællesskaber og at kunne gennemskue de mekanismer, som styrer indholdet på nettet.

Projektet består af en række delprojekter, hvori der både indgår forsknings- og udviklingsaktiviteter:

Konspirationsteorier blandt børn og unge:

I 2023 igangsattes en større kvantitativ og kvalitativ undersøgelse af danske børn og unges forhold til eksisterende konspirationsteorier og konspirationsteoretiske tankemønstre. Projektet indgår i et forskningssamarbejde med forskningsgruppen KONSPISK ved Norges Tekniske Universitet i Trondheim. HistorieLab har været medudvikler på konkrete aktiviteter og materialer, som kan anvendes i undervisningen og understøtte elevernes digitale og demokratiske kompetencer.

Digitale ambassadører

Projektet er en videreudvikling af det tidligere projekt 'Debatcafeer/Tryk i debatten' i samarbejde med Vejle Bibliotek. Projektet er koblet op på det større projekt 'FAKENEWSLAB' fra Danmarks Biblioteksforening og målrettet lærere, undervisere, bibliotekarer og andre, der gerne vil klæde unge mennesker i alderen 13-18 bedre på til at færdes i vores digitale samtid. Det digitale ambassadørkorps består af en gruppe unge, der er uddannet til at afholde workshops for skoleklasser om digital og demokratisk dannelse i øjenhøjde.

HistorieLab har været med til at uddanne det digitale ambassadørkorps samt været medudvikler af undervisningsmateriale til brug på skolerne. Udvalgte skoler i Vejle fik mulighed for at blive testskoler for de første workshops, der afholdtes. HistorieLabs rolle var i den forbindelse at være med til at kvalitets sikre og videreudvikle projektet og være tovholder for projektets aktiviteter i Trekantsområdet.

Sprogambassadører i Vejle

Projektet er et samarbejde med læreruddannelsen UCL og Campus Vejle HHX. Formålet er at styrke elevernes sproglige og kulturelle dannelse i tyskfaget i Vejle gennem et samarbejde mellem kommunens uddannelsesinstitutioner (UCL, HHX og udvalgte folkeskoler). HHX-elever uddannes til sprogambassadører, der tager ud på udvalgte skoler og overtager en tysk-lektion på mellemtrinnet. Projektet er en slags 'brobygning' mellem uddannelsesinstitutionerne, med det formål at styrke tyskfaget i kommunen. Første etape og workshops fandt sted i foråret 2023. I løbet af sommeren 2023 blev der indgået aftaler med partnerskabsskoler og i efteråret 2023 afholdtes de sidste workshops, hvorefter HHX-eleverne er klædt på til at gå ud og undervise.

Onlineradikalisering og forebyggelse: I 2023 er der blevet indledt et forskningsprojekt med Aarhus Universitet, der skal undersøge unges mænds selvradikalisering online og forebyggelse heraf.

Børn og unges onlineliv på kanten

Samarbejdet med Center for Dokumentation og Forebyggelse af ekstremisme og Professionshøjskolen Absalon kører fortsat i form af eftervidereuddannelseskurser for fagprofessionelle. På kurserne undervises lærere, pædagoger, SSP-konsulenter og andre faggrupper i at klæde børn og unge på til at begå sig i en digital verden og navigere mellem facts og fakes.

Historien som vækstmotor

Indsatsområdet Historien som vækstmotor skaber koblingen mellem UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskoles erhvervsrettede studieretninger og forsknings- og udviklingsspor. Der er fokus på samspejlet mellem pædagogik og samfund på den ene side og turisme, kultur og oplevelsesøkonomi på den anden.

Arbejdet med Anesmindeområdet i Jelling fortsatte i 2022, i samarbejde med byens aktører og Vejle Kommune. HistorieLabs bidrag og fokus har været hvorledes fremtidens læringsrum ude og inde udvikles, især med fokus på spørgsmålene om hvordan fremtidens lejrskole, historiske levendegørelse og formidling ser ud og hvorvidt man kan lave et Historisk Eksperimentarium for børn og voksne.

I 2022 var den helt store begivenhed i Vejle Kommune Tour de France. HistorieLab har på forskellige måder stået til rådighed i forbindelse med arrangementer og rådgivning til UCLs uddannelser i Vejle i forhold til aktivitetspakker til skolerne samt udvikling af effektmålingsværktøjer. Tour de France blev en del af kildebanken, hvor en kildesamling til skolerne blev publiceret i januar 2022.

I 2023 er der især bidraget til afviklingen af et internationalt event i samarbejde med Kongernes Jelling som led i fejringen af 25-året for teknologien Bluetooth. Konferencen spændte over to dage, 10.-11. oktober, og om aftenen den 11. oktober afsluttedes konferencen med et stort arrangement i Spektrum, DGI-Huset i Vejle. Arrangementet Bluetooth – the homecoming kobled kulturhistorien med nutidens og fremtidens teknologi

og var også et kulturtilbud til alle interesserede. HistorieLabs bidrag i samarbejdet havde især fokus på udvikling af nye ideer til brug af Bluetooth teknologien i samarbejde med et lokalt gymnasium, samt udvikling og planlægning af et event i Spektrum Vejle med deltagere som Rane Willerslev og Margrethe Vestager. Eventet var en succes med over 500 deltagere (blandt andet en del virksomheder) og viste en god kobling mellem historien og den moderne teknologi.

Sommerskole i Norge 2022 og 2023

HistorieLab har sammen med UCLs internationale partner, Universitetet i Sydøstnorge (USN), de forudgående år udviklet og afviklet den engelsksprogede og tværfaglige sommerskole på 5 ECTS-point, der udbydes til uddannelser på tværs af UCL og USN. I 2020 og 2021 blev sommerskolen afholdt i Jelling, men i 2022 og 2023 flyttede sommerskolen til USNs campus i Notodden, hvor også undervisere og studerende fra Finland og Polen deltog. Undervisere på lærer- og pædagoguddannelsen, der også er tilknyttet HistorieLab, har hvert år haft 13 studerende med til kurset, Cultural Heritage: Issues of National Identity, Cultural Tourism and Education, hvor kulturarv stadig er omdrejningspunktet for et blik på identitet, uddannelse, oplevelsesøkonomi og bæredygtighed – nu blot i den norske industrielle Unesco verdensarv. Synergier mellem projekter og netværk kom i spil på sommerskolen, hvor blandt andet didaktiske og teoretiske perspektiver fra Dannelsesbroens projekt Kulturarv i børnehøjde blev præsenteret, med inddragelse af dets nyudviklede formidlingskasser. RADAR – Historiedidaktisk tidsskrift

Case 3

Kulturarv i børnehøjde

Billede 7.
Billede fra aktivitetsdag på
Museum Give d. 1. november 2023.

Billede 9.
Billeder fra aktivitetsdag på
Museum Give d. 1. november 2023.

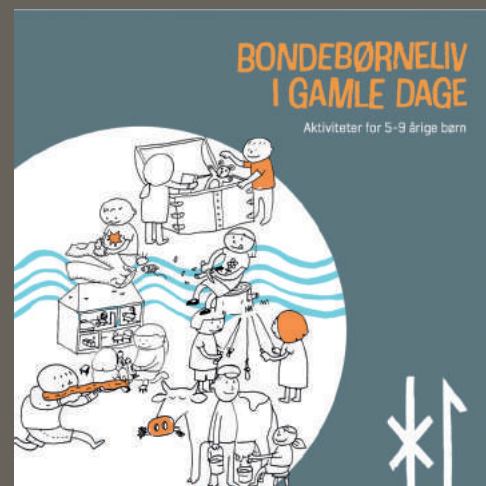
Bondebørneliv i gamle dage

I efteråret 2023 mødtes flere institutioner i Give: Firkløverskolens to 0. klasser og to børnehaver, Søndermarkens Børnehaven og Grønborjvejens Børnehaven, på Museum Give til en aktivitetsdag, hvor både lege fra hæftet og et tidligere udviklet forløb i projektet blev afprøvet. En formidlingsvideo om samarbejdet og de pædagogiske tanker bag blev produceret med interview af pædagoger og formidlere.

Aktivitetsdagen sker på baggrund af publikationen *Bondebørneliv i gamle dage*, der udkom ved årsskiftet 2022/23. Hæftet er udarbejdet af lærerstuderende og HistorieLab. Hæftets formål er at komme med aktivitetsforslag til at arbejde med bondekultur, som den kunne have taget sig ud i begyndelsen af 1900-tallet, set med børnenes øjne og gennem legens briller. Målgruppen er 5-9-årige børn i børnehaven og skolens yngste klasser. Der er arbejdet med at gøre hedebondekulturens langsommelighed, genbrugsprincipper, fordybelse og nødvendigheden af, at kunne gøre ting selv til nutidsbørnenes lege og aktiviteter. Hæftet tager udgangspunkt i den formidling af jyske hedeboenders kulturhistorie som Museum Give står for.

Du kan dykke ned i hæftet *Bondebørneliv i gamle dage* på: https://historielab.dk/wp-content/uploads/2023/05/Bondeboer-neliv-i-gamle-dage_Dannelsesbroen_online.pdf

Billede 8.
Screenshots fra publikationen
Bondebørneliv i gamle dage

RADAR – Historiedidaktisk tidsskrift

RADAR – Historiedidaktisk tidsskrift er HistorieLabs online-tidsskrift for faglige formidlingsartikler henvendt til lærere, studerende og andre praktikere. Tidsskriftet udgiver, efter sin omstrukturering i 2021, igen ca. en artikel om måneden. Tidsskriftets profil er stadig rettet mod at levere formidlingsorienterede og fagligt relevante artikler til praksis i skolen og på uddannelserne. Tidsskriftet har fortsat primært fokus på historiedidaktiske/historiefaglige artikler, men er også åbent for kulturfagsdidaktiske artikler og formidlingsartikler bredt set. Vi får tilpas mange artikler ind, men der er mange, som ikke vender tilbage efter første redaktionelle kommentarer. Vi har i redaktionen planer om at begynde at være mere proaktive, når vi ved at noget foregår: En afhandling udkommer, et speciale, også i andre verdner end vores egen, f.eks. pædagogikumuddannelsen til gymnasiet. Endelig har vi i redaktionen en plan om at styrke arbejdet med at holde folk til ilden, f.eks. ved at skrive ud til dem, hvis vi ikke hører fra dem efter første redaktionelle feedback.

RADARs redaktion består af Loa Bjerre, Heidi Eskelund Knudsen, Jens Aage Poulsen og Peter Brunbech, samt Kamilla Bjørnskov Olsen, der er kommunikationsansvarlig.

I 2022-2023 har RADAR fået et løft rent formidlingsmæssigt. Artiklerne kan downloades som PDF'er på hjemmesiden og forfatterne af hver artikel er afsender af et nyhedsbrev, der giver et personligt take på artiklens budskab og væsentlighed. Dette har medført en høj åbnings- og klikrate på HistorieLabs nyhedsbreve, med en stigning på over 30% på blot et halvt år. RADAR kan også findes på tidsskrift.dk. Her er alle artikler fra 2019 og frem til 2023 lagt ind som PDF'er.

Artikler udgivet i perioden

Niklas Ammert: Hur elever förstår och använder begreppen förändring och kontinuitet

Rikke Alberg Peters: Det er ondt at spise kød på grund af klimaet. Kontroversielle emner i dialogisk rum

Jens Aage Poulsen: Hvad med indholdet i historieundervisningen?

Peder Meyhoff: Teknologi er som mønter. De har både en forside og en bagside

Bo Fritzboeger: Nutidens klimaforandringer som historiefagligt problem

Lars Erslev Andersen: 20 år efter 11. september er der mere terrorisme end nogensinde før – dog ikke i Vesten

Jens Pietras: Er det OK at fjerne eller ødelægge kulturarv?

Christian Aalborg Frandsen og Lars Due Arnov: Tal med din bot i historie

Karina Bruun Houg: Podcast i historie – som læremiddel og produkt

Heidi Eskelund Knudsen og Lone Guldbrandt Tønnesen: Faglig læsning og læsefærdighed med historiefagets briller – hvordan?

Henrik Smedegaard Larsen: QR-kode-løb i historie- og samfundsfagsundervisningen

Loa Bjerre: Læremiddelanalyse – hvornår er et læremiddel historiefagligt godt?

Rikke Alberg Peters: Sæt fokus på jødekonspirationsteorier i kanonpunktet om Holocaust

Jens Pietras: Nyt perspektiv på dansk historie

Jens Aage Poulsen: Om at vælge indhold

Jens Aage Poulsen og Mette Nørregaard Christensen: Genstande – læring for alle aldre

Pia Sigmund: Historiefortælling i historieundervisningen

Historielærernes nestor

Jens Aage Poulsen

Above and Beyond the Call of Duty

Tildelt for livslang, lærd, livfuld og generøs indsats i fagets og menneskers tjeneste. Til folkets glæde, ungdommens dannelse og fremtidens gavn.

Givet i Jelling den 26. oktober det herrens år 2022 af taknemmelige kolleger og studerende fra det ganske land.

Homines dum docent discunt

Case 4

Hyldest til Historielærernes nestor

På konferencen Historielærernes dag 2022 i Jelling fik Jens Aage Poulsen, lektor emeritus, overrakt et diplom med ordene:

“Tildelt for livslang lærd, livfuld og generøs indsats i fagets og menneskers tjeneste. Til folkets glæde, ungdommens dannelse og fremtidens gavn. Givet i Jelling den 26. oktober det herrens år 2022 af taknemmelige kolleger og studerende fra det ganske land.”

Jens Aage Poulsen har sat et stort aftryk på dansk historiefremstilling. Han har et utal af bøger, artikler, undervisningsforløb og –materialer i bagagen, som alle inden for faget har været i berøring med på den ene eller anden måde. Derudover har Jens Aage Poulsen været aktiv i HistorieLab siden videncenterets spæde start i 2011, og her har han ligeledes bidraget med forsknings-, udviklings- og formidlingsopgaver – særligt med fokus på historiefaget i grundskolen. Han har udviklet læremidler og didaktisk materiale og har undervist i kurser. Derudover er han medlem af den nationale faggruppe i historie.

“Når vi uddeler et diplom til Jens Aage Poulsen med titlen “Historielærernes nestor”, er det selvfølgelig med et glimt i øjet. Vi kender ham som en beskeden mand, hvorfor en hyldest på konferencedagene har været ment som både en sjov gimmick og en fejring af ham som person. Det kan ikke understreges nok hvilken betydning han har haft rent fagdidaktisk og ikke mindst som kollega og samarbejdspartner.”
- Peter Brunbech, ph.d. og lektor

Tak til Jens Aage Poulsen, fordi han valgte at blive folkeskolelærer i sin tid og derefter læste videre. Det var det helt rigtige valg!

Kommunikation

Kommunikationsafdelingen består af Kamilla Bjørnskov Olsen, kommunikationsansvarlig for videntretet, Trine Ellegaard, kommunikationskonsulent, og Eva Rymann, presseansvarlig.

Kommunikationsteamets mål for 2022-2023 har været at skabe helhedsorienteret kommunikation med fokus på søgemaskineoptimering (SEO) samt at skabe værdifuldt indhold i øjenhøjde. Dette betyder blandt andet, at videntrets medarbejdere har spillet en stor rolle i formidlingen, hvor de agerer ansigter udadtil i nyhedsbreve og selv poster indhold på LinkedIn. Dette med henblik på at skabe tillid, troværdighed og en mere personlig indgangsvinkel.

Der er fortsat gang i udarbejdelsen af et redesign af hjemmesiden. Redesignet lanceres i løbet af 2024 og her er der ligeledes fokus på SEO, på at få medarbejderne i fokus og på at skabe helhedsorienteret indhold.

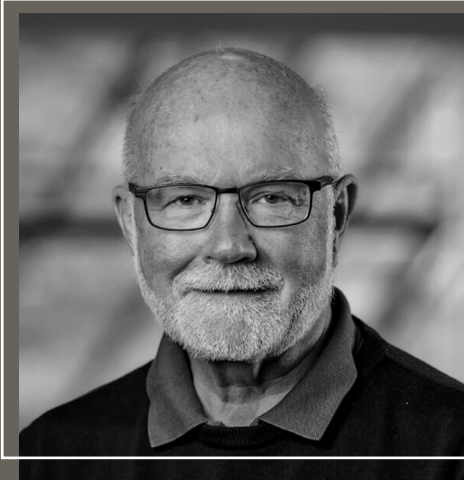
Derudover har RADAR – Historiedidaktisk tidsskrift også fået et løft, da artiklerne tilbage fra 2018 er at finde på tidsskrift.dk i pdf-format.

HistorieLabs bestyrelse

HistorieLab drives i et samarbejde mellem Vejle Kommune, Nationalmuseet og UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole. Bestyrelsen understøtter den strategiske udvikling af centeret og fungerer som sparringspartnere og ambassadører.

Bestyrelsens hovedmål er, at centeret også fremover kan gøre sig gældende som nationalt videntcenter og fortsætte med at skabe viden og værdi for fagprofessionelle, beslutningstagere, virksomheder og organisationer, samt børn og unge.

I en tid præget af udfordringer både globalt og i Danmark er børn og unges demokratiske dannelse og viden om historie, samfund og kulturarv mere vigtig end nogensinde før. Samtidig skal vi som samfund både vedligeholde og videreudvikle den ressource, som historien og kulturarven udgør til fælles glæde og gavn i Danmark.

Per B. Christensen

Per B. Christensen er formand for bestyrelsen i HistorieLab. Han er tidligere børne- og kulturdirektør samt medlem af Reformkommissionen.

Derudover er han læreruddannet og har 35 års erfaring som chef på kultur- og uddannelsesområdet i kommuner og regioner samt tidligere formand for bl.a. børne- og kulturdirektørerne på landsplan, Akkrediteringsrådet og Lærerkommissionen.

Niels Nybye Ågesen

Niels Nybye Ågesen er kommunaldirektør i Vejle Kommune og har siden 1997 været chef for administrationen i Vejle Kommune.

Han er derudover medlem af bestyrelsen for Center for offentlig Kompetenceudvikling og blev i 2019 valgt som formand for Kommunaldirektørforeningen i Danmark.

Niels Nybye Ågesen er uddannet cand.scient.pol. fra Aarhus Universitet i 1983.

Henriette Dudek Povlsen

Henriette Dudek Povlsen er vicedirektør for Museer og slotte og sidder dermed med ansvaret for museets publikumsaktiviteter.

Hun kommer fra en stilling som Head of Commercial ved Zoologisk have i København og har herudover en bred erfaring med marketing i den private sektor, hvor hun har siddet som marketingschef i blandt andet Nokia i Skandinavien og Dagrofa.

Jens Mejer Pedersen

Jens Mejer Pedersen er rektor for UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole.

Han har tidligere været rektor for Erhvervsakademiet samt uddannelsesdirektør på Niels Brock. Derudover har Jens Mejer Pedersen været vicedirektør i Styrelsen for Internationalisering, Undervisningsministeriet.

Han er uddannet cand.psych. fra Aarhus Universitet i 1987.

